

Kaakslag of onder de gordel?

Bij het afsluiten van elk decennium een telkens wederkerend fenomeen: lijstjeskoorts. Zo ook met de bestbetaalde sporters van de *teens*. We hebben in het verleden al meermaals het gigaverschil qua verloning tussen mannelijke en vrouwelijke voetbal- en wielertoppers aangehaald, maar hoe zou onze bekendste bokssster (M/V) Delfine Persoon – politieagente ‘in bijberoep’ – naar onderstaand ESPN-lijstje kijken? (MH)

1. Floyd Mayweather: \$915M
2. Cristiano Ronaldo: \$800M
3. Lionel Messi: \$750M
4. LeBron James: \$680M
5. Roger Federer: \$640M
6. Tiger Woods: \$615M
7. Phil Mickelson: \$480M
8. Manny Pacquiao: \$435M
9. Kevin Durant: \$425M
10. Lewis Hamilton: \$400M

FOTO: TOMMYSTEPS

JEROEN SCHEERDER

Een stokpaardje als sportinnovatie (et vice versa)

De nieuwsanker van dienst schoot net niet in een lachkramp tijdens het VRT-journaal van 26 december 2019 toen haar copresentator de sportrubriek afrondde met een item over het Vlaams kampioenschap stokpaardrijden. De lachlust van de ankervrouw stond in schril contrast met de *sérieux* waarmee de ruiters voor de tv-camera over hun hobby getuigen.

In de reportage komen we te weten dat de stokberijders een foutloze proef afleggen, van linker- naar rechtergalop overschakelen, in bepaalde gevallen over meerdere stokpaardjes beschikken en er meermaals per week met hun paard opuit trekken om wat ‘parcoursjes te springen’.

Op de website van Paardensport Vlaanderen leest de berichtgeving over het stokpaardrijden als elk ander item waarvoor geschreven wordt: formeel, informatief en to the point. Ook de aankondiging van een volwaardige stokpaardcompetitie voor onder meer ‘jonkies’ en ‘profies’ maakt duidelijk dat het hier geen bizarre grap of ludieke eenmaligheid betreft, doch een volwaardige, nieuwe sportdiscipline – inclusief selectiewedstrijden en een grote finale – die bovendien media-aandacht krijgt en toeschouwers lokt. De zeven kenmerken (secularisme, gelijkheid, specialisatie, rationalisatie, bureaucrativering, kwantificering en records) van de moderne sport zoals gestipuleerd in Allen Guttmann’s opus magnum *From ritual to record* (1978) zijn hier kortom aanwezig. Een spel dat ‘verernstigd’ is – en dus zijn louter frivole, ludieke en spontane karakter verloren heeft omdat processen van formalisering, standaardisatie en institutionalisering het overnemen – is een sport, zo luidt het huizingaanse credo.

Overgewaaid vanuit Finland, waar reeds een heus wereldkampioenschap plaatsvond, de sport reeds meer dan 10.000 liefhebbers telt en in 2017 de documentaire *Hobbyhorse revolution* van Selma Vilhunen in bioscopen liep, is het stokpaardrijden intussen in heel wat andere landen aan een opmars begonnen. Naast Zweden, Duitsland en Frankrijk heeft nu dus ook Vlaanderen *hobbyhorsing* ontdekt. De wereldvermaarde

Jumping Mechelen kreeg de primeur om op zijn kersteditie van 2019 het allereerste kampioenschap van Vlaanderen te organiseren.

Niet als bij jumping leggen de deelnemers – bij voorkeur verkleed – galopperend een parcours met hindernissen af en dit met een bezem tussen de benen waarop een pluchen paardenkop siert. Snelheid, stijl en originaliteit worden door de jury beoordeeld. Het is een beetje zoals luchtgitar, maar dan met een tastbaar, ietwat carnavalesk uitgedoste stok. Er komt inderdaad enige verbeelding bij kijken. Of anders geformuleerd: sportieve innovatie door imaginatie die op de eerste plaats bedoeld is als initiatie. Want deze nieuwe beweegvorm weet een nieuwe doelgroep aan te spreken, met name een jeugdig, vooral vrouwelijk segment dat voorlopig nog niet te paard kan of wil. Een groep van potentiële amazones die nog wat aan zelfvertrouwen en fysieke vaardigheden wil winnen om later voor het grote paardenwerk te gaan. Innovatie, laagdrempeligheid en jeugdsport zijn eveneens de drie beleidfocussen die de Vlaamse overheid bij sportfederaties wil stimuleren opdat meer mensen op een kwalitatieve manier sportactief zouden worden.

Tal van andere beweeginnovaties hebben intussen hun sportstrepes verdiend: twee teams die hun trampoline-, voetbal- en volleybalskills etaleren om de tegenpartij te overtroeven (bossaball), het al lopend, springend en zwevend overwinnen van obstakels met de stad als decor (freerunning of parkour), een terugslagspel met elementen uit squash en tennis (padel), een mix van badminton, pingpong en tennis (pickleball), het al peddelend balanceren op een surfplank (stand-up paddling) of

tezamen met een partner afwisselend wandelen, lopen en fietsen, afgekort ‘walofi’. Vaak gaat het om een postmoderne hybridisatie van reeds bestaande sporten. ‘Re-creatief’ eclecticisme als een sport an sich. Ook nieuwsoortige kampioenschappen zagen recent het levenslicht, waaronder het BK bommetje springen, het BK muurkloppen en het NK tegenwindfietsen. Enig ludiek woordspelen levert nog andere sportcombinaties en potentieel voer voor toekomstige sportpromotoren op: fietshockey, volleysprinten of voetbaldansen.

Wat opvalt bij deze simultane adoptie en adaptatie van beschikbare sportpraktijken, is dat het initiatief daartoe veelal van onderuit komt. Dat heet *bottom-up innovation*: vernieuwing die aan de basis wordt uitgedacht en voortgebracht. De opwaartse innovatievariant is vaak krachtiger dan de top-downversie. Bottom-up innoveren is een kenmerk van microactoren en niet zozeer van organisatiesystemen op het macroniveau. Conform het subsidiariteitsprincipe kunnen die laatste in eerste instantie beter faciliteren en coördineren, om dan in een latere fase succesvolle nieuwigheden te capteren en te (doen) incorporeren als stimulans bij het vigerende sportaanbod. Noem het de kracht van het lokale en van het particuliere die inspirerend en optimaliserend kan werken jegens het bovenlokale en publieke domein. Vernieuwing wordt dus bij voorkeur niet opgelegd, maar borrelt ongevraagd en ongeremd op. Sportief struinen. Verandering en vernieuwing liggen aan de basis van beweging, zowel letterlijk als figuurlijk. Aan het fundament van de sport blijkt innovatie een stokpaardje. ■

Prof. Jeroen Scheerder is hoogleraar sportbeleid en sportsociologie aan de KU Leuven.